

NEJVYŠŠÍ SOUD

Mgr. Petr TOMÍČEK
vedoucí oddělení styku s veřejností

Brno, 29. 4. 2022
sp. zn. Zin 59/2022

Odborová organizace Sluníčko
IČO: 22711554
Petrušov 152
571 01 Staré město
ID DS: pc8s9un

Poskytnutí informace podle § 14 odst. 5 písm. d) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“)

Vážení,

Nejvyšší soud jako povinný subjekt podle § 2 odst. 1 informačního zákona obdržel dne 15. 4. 2022 žádost sp. zn. Zin 59/2022 (dále jen „projednávaná žádost“) v následujícím znění:

„Žádost o informace dle zákona č. 106/1999 Sb.

- 1) Je dokument předsedy Nejvyššího soudu sp. zn. S 91/2022 z 1. 3. 2022 správním rozhodnutím? (V určité věci se prohlašuje, že jmenovitě určená osoba právo nemá.)*
- 2) Je dokument předsedy NS sp. zn. S 91/2022 soudním rozhodnutím?*
- 3) Je dokument předsedy NS sp. zn. S 91/2022 usnesením o vedení řízení, proti němuž v souladu s § 202 odst. 1 písm. a) o.s.ř. opravný prostředek není přípustný?*
- 4) Je dokument předsedy NS sp. zn. S 91/2022 usnesením o vedení řízení, proti němuž je přípustné odvolání dle § 81 (1) správního řádu?*
- 5) Pokud ano, kdo je odvolacím orgánem: ministerstvo, ministr spravedlnosti, nebo někdo jiný?*
- 6) Pokud dokument není ničím z výše uvedených možností, čím tedy přesně je?*
- 7) Jakým přesně postupem podle jakých ustanovení jakého zákona předseda NS při tvorbě dokumentu sp. zn. S 91/2022 postupoval? (Kancelářský a spisový řád NS postup neobsahuje, proto by se mělo postupovat dle správního řádu, ale dokument nemá náležitosti rozhodnutí dle § 68 SŘ ani dle § 157 o.s.ř. § 9: Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.)“*

K projednávané žádosti povinný subjekt sděluje, že její obsah vyhodnotil jako dotaz na charakter (podstatu) úpravy § 118 Kancelářského a spisového řádu Nejvyššího soudu (dále jen „KSŘ“), který upravuje „studium spisů úseku výkonu soudnictví z vědeckých a studijních důvodů“, respektive jako žádost o sdělení charakteru dokumentu, který byl na základě § 118 KSŘ vydaný. Dále § 118 KSŘ uvádí následující (důraz doplněn):

„(1) Studium spisů (včetně pořizování opisů, výpisů, fotokopií, příp. kopií důkazních prostředků jinými technickými pomůckami – fotoaparátem apod.) ve věcech pravomocně rozhodnutých soudy povoluje předseda soudu na základě odůvodněné písemné žádosti.

(2) Na studium spisů se přiměřeně použijí ustanovení o nahlížení do spisu (§ 115 tohoto řádu).

(3) Předseda soudu může **studentům vykonávajícím praxi** na soudu povolit studium spisů i v pravomocně neskončených věcech, výjimkou jsou spisy, o nichž právní předpisy stanoví, že jejich obsah musí zůstat utajen, nebo trestní spisy obsahující osobní údaje předané jiným členským státem Evropské unie.“

V tomto ohledu je nutné si uvědomit, že se v případě „studijních“ (či „vědeckých“) účelů se nejedná o použití slov v obecném smyslu, které by bylo lze vnímat jako synonymum slova nahlízet. Úprava § 118 KSŘ naopak vede k závěru, že jejím smyslem je poskytnout určitý podklad pro studium spisů např. pro studenty právnických fakult, kteří u Nejvyššího soudu vykonávají svoji odbornou praxi. Obdobně také i v případě právníka-vědce působícího na právnické fakultě např. jako vyučujícího.

V tomto ohledu povinný subjekt upozorňuje mj. i na skutečnost, že úprava § 118 KSŘ je přesnější a detailnější než úprava, která je obsažena v *Instrukci Ministerstva spravedlnosti č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy*, a která v § 189 uvádí následující:

„Studium spisů z vědeckých (výzkumných) důvodů

(1) Studium spisů (včetně pořizování opisů, výpisů, fotokopií, příp. kopií důkazních prostředků jinými technickými pomůckami - fotoaparátem apod.) ve věcech pravomocně rozhodnutých soudy povoluje předseda soudu, který spravuje spisovnu, kde je spis uložen, na základě písemné žádosti, která musí být potvrzena (doporučena) organizací, pro kterou nebo v jejímž zájmu je studium prováděno. Pořizování opisů, výpisů, fotokopií, příp. kopií důkazních prostředků jinými technickými pomůckami podléhá zpoplatnění dle zákona o soudních poplatcích pouze za situace, kdy jsou tyto opisy, výpisy či fotokopie pořizovány soudem.

(2) Studium spisů uvedených v odstavci 1 povoluje soukromým osobám předseda krajského (městského) soudu v mimořádných případech... .

O uvedeném smyslu institutu § 118 KSŘ toliko pro „studenty a vědce“ svědčí mj. i skutečnost, že v odst. 3 § 118 KSŘ se přímo hovoří o „studentech vykonávajících praxi“, tedy že studijní (či vědecké) účely se přímo vztahují k osobě, které se přístup do spisu povoluje, tedy studenta či vědce (zejména z právnické fakulty).

V případě studia spisu podle ustanovení § 118 KSŘ tak studujícímu půjde zpravidla toliko o řešení právní otázky, tedy ne pouhé zjištění, „co se vlastně stalo“ (nepůjde tak o zájem „bulvárního charakteru“). Rovněž lze důvodně předpokládat, že příslušný spis se bude vztahovat k odborné právní oblasti, na niž se student či vědec ve své práci zaměřuje.

Dále je nutné vycházet ze skutečnosti, že se v případě „studia spisů z vědeckých a studijních důvodů“ jedná o **zcela mimořádný právní institut, jehož prostřednictvím není přípustné obcházet příslušnou zákonnou úpravu nahlížení do spisu**. V této souvislosti lze tak poukázat na modelový případ, v němž by o „nahlížení ze studijních důvodů“ bylo žádáno studentem vykonávajícím praxi na Nejvyšším soudu do spisu, který se nachází v oblasti jeho zájmu a např. jeho předchozí žádost o nahlížení do daného spisu podle příslušné procesní

úpravy byla zamítnuta. I v této situaci tak lze dospět k závěru, že by mu nahlížení podle § 118 KSŘ nebylo umožněno, jelikož by nejspíše bylo vyhodnoceno jako obcházení řádného nahlížení do spisu. Povinný subjekt nicméně dodává, že každá žádost je vyhodnocována individuálně a samotné vyhodnocení je v případě povinného subjektu pouze na předsedovi Nejvyššího soudu. Popsaný modelový příklad má pouze dokládat, že každou žádost je nutné vykládat i v kontextu dané věci (spisu), do níž je nahlížení povolováno.

O specifičnosti úpravy podle § 118 KSŘ nasvědčuje i fakt, že je uvedena za obecnou úpravou nahlížení do spisu podle příslušných procesních předpisů. Studium spisů z vědeckých a studijních důvodů tak přichází v úvahu pouze u studentů/vědců, kteří z povahy věci nejsou účastníky daného řízení, ani nemají na nahlížení žádný „právní“ zájem (ve smyslu procesních předpisů), jedná se toliko o podklad pro jejich studium či vědeckou práci.

Povinný subjekt tak uzavírá (vzhledem k jednotlivým bodům projednávané žádosti), že se v případě institutu studia „*spisů úseku výkonu soudnictví z vědeckých a studijních důvodů*“ jedná o **zcela specifické řízení, k němuž KSŘ nestanovuje žádné opravné prostředky**. Na základě úpravy KSŘ se tak jedná o výlučnou pravomoc předsedy Nejvyššího soudu.

K poslednímu bodu projednávané žádosti lze opětovně dodat, že „*při tvorbě dokumentu sp. zn. S 91/2022*“ bylo postupováno podle interních předpisů povinného subjektu, zejména podle KSŘ (viz podrobné vysvětlení výše).

K poskytnutým informacím povinný subjekt doplňuje, že podle svého názoru projednávanou žádost kladně vyřídil v celém rozsahu a na všechny otázky podle informačního zákona bylo z obsahového hlediska adekvátně reagováno. K tomu povinný subjekt odkazuje na rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 4. 2020, č. j. 15 A 147/2019-36, či navazující rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2020, č. j. 1 As 161/2020 – 23.

V citovaném rozhodnutí krajský soud uvedl mj. následující (důraz doplněn):

„11. Předmětem přezkumu je to, zda žalovaný má povinnost vyřídít žádost žalobkyně o informace ze dne 18. 8. 2017, neboť jí dle žalobkyně nebylo zcela vyhověno.

/.../ Právo na informace neslouží k tomu, aby byl povinný subjekt nucen k bezúčelnému cizelování odpovědí na žádosti o informace, tak, aby jeho odpovědi zrcadlově odpovídaly žádosti, ale účelem tohoto práva je co možná nejširší a neformální poskytování informací. To bylo v daném případě naplněno. (citace z 15. bodu rozhodnutí)

/.../ S tímto formálním náhledem se však soud neztotožňuje a konstatuje, že žalovaný informace poskytl v dostatečném rozsahu, žádost žalobkyně vyčerpal a ani nebylo jeho povinností poskytnutí informací částečně odmítnout. (citace z 16. bodu rozhodnutí)“

Nejvyšší správní soud na základě kasační stížnosti proti citovanému rozhodnutí krajského soudu uvedl mj. následující (důraz doplněn):

„[20] Krajský soud správně uzavřel, že žalovaný žádost stěžovatelky plně vyčerpал, a nebylo tak namístě vydávat rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti dle § 15 odst. 1 informačního zákona. Žalovaný srozumitelně reagoval na stěžovatelčinu žádost a sdělil jí, komu a kdy informace ze spisů poskytl. /.../ Odpověď žalovaného tak odpovídá formulaci žádosti stěžovatelky.“

Povinný subjekt dodává, že předmětem informačního zákona (informační povinnosti) jsou toliko existující („zaznamenané“) informace. **Předmětem informačního zákona tak nejsou jakékoli úkony odlišné od „pouhého“ poskytování informací**, respektive se jednotliví žadatelé těchto odlišných úkonů nemohou v režimu informačního zákona relevantně domáhat. Povinný subjekt dále také upozorňuje mj. na judikaturu Nejvyššího správního soudu, a to konkrétně na rozhodnutí č. j. 10 As 117/2014, ve kterém Nejvyšší správní soud připomněl, že **žádost o poskytnutí informací není specifickým opravným prostředkem, jehož prostřednictvím by měl účastník řízení brojit proti rozhodnutím či postupům orgánů, s nimiž nesouhlasí.**

Povinný subjekt v obecné rovině uzavírá, že Nejvyšší soud jako orgán moci soudní **nemůže poskytovat právní služby** či dále do-vysvětlovat texty soudních (obecně jakýchkoli) rozhodnutí. Pokud by uvedené právní služby po Nejvyšším soudu byly přesto žádány v agendě informačního zákona, musela by být taková žádost odmítnuta jako nepřípustný dotaz na (právní) názor povinného subjektu. Informační zákon nestanovuje povinnost vyjadřovat názory či zaujímat stanoviska ke konkrétním otázkám, které jsou v (individuálním) zájmu jednotlivých žadatelů o informace.

Poučení: Proti způsobu vyřízení žádosti je možné podle § 16a odst. 1 informačního zákona podat stížnost do 30 dnů od doručení. Stížnost se podává přímo k povinnému subjektu, který řízení k projednávání žádosti vedl v prvním stupni.

S pozdravem

Mgr. Petr Tomíček
vedoucí oddělení styku s veřejností,
pověřený vyřizováním žádostí podle informačního zákona